

Lokal samverkan för stärkt service på Umeå landsbygd

Summering hösten 2022

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Lokal SamService är igång!

I oktober startade vi projektet Lokal Samverkan för Stärkt Service på Umeå landsbygd (förkortas Lokal SamService), som handlar om att stärka och stötta butikerna på Umeå landsbygd. I projektet utgår vi från fyra pilotbutiker: Handlar'n i Botsmark, Holmöns lanthandel, Handlar'n i Sörmjölle och Ica Nära Överboda. Grunden i projektet är att vi jobbar tillsammans, både kommunen och butikerna, men också med föreningar och utvecklingsgrupper på varje ort som vill vara med och stärka servicen.

Totalt har 15 kommuner i Sverige beviljats pengar för att jobba med service på landsbygden. Fem av dessa är kommuner i Västerbotten: Norsjö, Malå, Vilhelmina, Sorsele och Umeå.

Vad har vi gjort hittills?

Vi har besökt samtliga pilotbutiker och börjat lyssna in vilka behov som finns och vilka nyckelpersoner och grupper som är viktiga att koppla på i projektet. Tillsammans har vi börjat nysta i vad som redan är gjort och vad som pågår som projektet kan ta avstamp i.

Vi har haft många intressanta och kreativa samtal som gjort att vi fått en lite tydligare bild över vilka behov som finns och vilka frågor som är viktiga på varje plats. Vi behöver dyka ännu djupare i detta och ta ett bredare grepp kring hur behoven ser ut. Nästa steg blir att lyssna av med boende och verksamma på varje ort hur dom ser på behoven, exempelvis via enkäter och öppna möten. Processen kommer se olika ut på varje plats och planeras tillsammans med butikerna och föreningar.

Genomförda träffar hösten 2022	
Uppstart med Tillväxtverket (Jennie och Linn)	8 sept
Uppstartsträff med pilotbutikerna	24 okt
Region Västerbotten informeras om projektet	24 okt
Kickoff i Stockholm med alla kommuner som ingår i projektet	25–26 okt
Träff hos Ica Nära i Överboda	14 nov
Träff hos Handlar'n i Sörmjölle	15 nov
Träff hos Holmöns Lanthandel	17 nov
Erfarenhetsutbyte med andra kommuner (Jennie och Linn)	23 nov
Möte med bygdegårdsföreningen i Sörmjölle	29 nov
Möte med Överboda intresseförening	30 nov
Butiksträff hos Handlar'n i Botsmark	1 dec
Möte med Holmöns Utvecklingsforum och butiken	2 dec
Möte med Honestbox	5 dec
Samverkansträff med kommuner från Västerbotten	6 dec
Möte med Överboda intresseförening	6 dec
Möte med PostNord	9 dec
Föreningsträff i Sörmjölle med butiken	19 dec
Genomgång om lokal upphandling Umeå kommun (Linn)	20 dec

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Vad har vi sett och hört i varje ort?

Butiksägaren Rabin hälsar välkommen vid butikens entré. Ny utbyggnad till höger.

Botsmark

I Botsmark finns tankar på att utveckla butiken med ett café på markplan i husets nya utbyggnad. Här finns också en vision om att bygga ett kök i källaren för att sälja smörgåsar till grossist. Butiken har sökt investeringsstöd via Region Västerbotten för källarrenovering men inte fått svar än.

Butiken i Botsmark har svårt att få verksamheten att gå runt, samtidigt uppfattar butiksägaren att byborna inte känner till hur svårt läget är. Därför planeras ett öppet möte med boende i Botsmark för att informera om butiken och projektet. Förhoppningen är att skapa engagemang och förståelse för butiken och därmed öka köptroheten. Kontakter har tagits med några nyckelpersoner och föreningar i byn som kan hjälpa till att bjuda in till mötet.

På väg till möte på Holmöns prästgård

Holmön

Butiken på Holmön har stora problem med varuleveranser under höst- och vintersäsongen på grund av osäkerhet i färjetrafiken. Det gör dels att godstransporter inte kan säkras året runt, dels att färre boende och besökare vågar vistas på ön vilket leder till ett tunnare kundunderlag.

På Holmön har ett stort arbete kring service gjorts under åren 2020–2021 via föreningen Holmöns Utvecklingsforum (HUF). HUF arbetade fram en handlingsplan för utvecklad service på ön, samt en lokalekonomisk analys (en slags ekonomisk marknadsundersökning) med stort fokus på butiken. I arbetet gjordes bl.a en enkätundersökning riktad till boende med frågor kring butikens sortiment. Det finns därför mycket upparbetat att utgå ifrån och vidareutveckla. Bland annat finns tankar om att göra en mer detaljerad utbudsinventering av vilka varor som kunder saknar. En annan viktig fråga handlar om logistiken kring godstransporterna och hur det kan förbättras från fastlandet till ön.

Ett annat spännande spår handlar om hur butiken kan ta vara på matsvinn på ett bättre sätt. Bland annat finns idéer om att kunna laga färdiga luncher som kan säljas i butik eller serveras på öns prästgård.

I januari planeras ett uppföljningsmöte med butiken för att planera vägarna framåt.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Tisdagsfika hos Handlar'n i Sörmjöle – en succé!

Sörmjöle

I Sörmjöle tamps butiken med bristande köptrohet, men har samtidigt sett en positiv utveckling i samband med coronapandemin. Ett roligt initiativ som tagits under hösten är införandet av tisdagsfika, som handlar om att skapa en mötesplats för daglediga. Besökarna får även möjlighet att äta lunch till ett bra pris. Ett väldigt uppskattat och välbesökt inslag!

Butiken har stort stöd av föreningar i Sörmjöle som hjälper till med allt från varuplockning, snöskottning och information/kommunikation. Föreningen Sörmjöle Byaknut har nyligen slutfört ett visionsarbete som handlar om hur Sörmjöle ska se ut och vara till 2030. I visionen finns viktiga inspel kopplat till service. I Sörmjöle finns också en andra aktiva föreningar som arrangerar aktiviteter som gynnar butiken.

En föreningsträff har genomförts tillsammans med butiken där man landade i att genomföra en enkätundersökning för att få bättre koll på vad boende i Sörmjöle önskar av butiken. Både i form av utbud, öppettider och annan service.

Ett annat spår handlar om att öka butikens synlighet för bilresande genom bättre skyltning längst E4:an.

Möte med Ica Överboda och Överboda Intresseförening

Överboda

Butiken i Överboda står inför ett ägarskifte som innebär svårigheter att behålla ICA som branschorganisation. Det har väckt frågor om butikens framtid. Överboda Intresseförening har engagerat sig i frågan och startat en arbetsgrupp för butikens fortlevnad. Arbetsgruppen har genomfört en enkätundersökning för att få bättre grepp om vad boende i byn önskar av butiken, i form av sortiment, öppettider, kvalitet och annan service. Föreningen har haft mycket dialog med Ica Överboda och även gjort studiebesök till andra butiker för att få inspiration.

I början av januari planeras ett möte med föreningar och boende i Överboda för att prata om hur butiken kan stärkas och vad olika arbetsgrupper skulle kunna jobba vidare med. Redan idag finns många förslag, exempelvis att erbjuda mer lokalproducerat i sortimentet, att förbättra butikens utemiljö och jobba mer med kommunikation. Ett annat intressant spår handlar om de lokaler som butiken äger och som idag står tomma. Här finns idéer att eventuellt kombinera sådant som boenden upplevs saknas i Överboda idag, exempelvis ett café, bageri eller bibliotek.

Gemensamma behov

Vi har också identifierat några gemensamma behov för alla fyra butiker. Samtliga vill veta mer om hur det fungerar att driva delvis obemannade butiker (så kallade hybridbutiker) och alla är nyfikna på att etablera paketskåp. Möjligheten att leverera frukt och grönt till skolorna i Botsmark, Sörmjölle och Överboda är också intressant.

Under våren 2023 kommer vi därför bjuda in till gemensamma informationsträffar med fokus på:

- Hybridlösningar (Honestbox) och inspiration från en hybridbutik
- Paketboxar (PostNord)
- Finansieringsmöjligheter via Region Västerbotten (samtliga landsbygdsbutiker i Umeå kommun bjuds in)

Utöver detta planerar vi för ett studiebesök till hybridbutiken Nära Dej i Mjällom. Linn och Jennie fortsätter också jobba med många frågor internt, exempelvis lokal upphandling.

Vi ser också att det finns fina möjligheter att marknadsföra pilotbutikerna och det pågående projektet! Det skulle exempelvis kunna handla om en artikelserie/reportage i VK om eldsjälarna bakom butikerna och de ideella krafter som hjälper till. Det kan också handla om att bygga upp en bildbank med material som butikerna själva får använda.

Med önskan om ett gott nytt service-år!

Vi vill passa på att tacka för en rolig och spännande höst! Projektet har bara startat men vi känner att vi är på gång, engagemanget bubblar i orterna och vi har mycket att se fram emot tillsammans.

God jul och gott nytt år!

Önskar teamet bakom projektet:

Linn Alexandersson, projektledare

Jennie Bergvall Kalén, projektkoordinator

Catharinah Axhammar, projektkononom

Mikael Brändström utvecklingschef, styrgrupp

Peter Juneblad, näringslivschef, styrgrupp

Det här är Lokal SamService

- Ett projekt med syfte att stärka den kommersiella servicen på Umeå landsbygd. Med kommersiell service menas dagligvarubutiker, drivmedelstationer, post- och paketutlämning och ombudstjänster.
- Utgår från orterna Botsmark, Holmön, Sörmjölle och Överboda.
- Pågår mellan oktober 2022-januari 2024.
- Finansieras genom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling via Tillväxtverket.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

